

REFERAT

FOLKEMØTE: Høring av kandidatområdet Saltstraumen marine verneområde

Tid: 04.03.2013
Sted: Saltstraumen hotell
Møteledere: Gunnar Rofstad, underdirektør og Gunhild G. Nervold, rådgiver
Referent: Mia Husdal, rådgiver
Tilstede: 120 deltakere

SAKSLISTE

	Tema
1	Velkommen ved Gunnar Rofstad
2	Lysbildeforedrag om livet under vann ved undervannsfotograf Vidar Karlsen
3	Presentasjon av utkast til verneforskrift for Saltstraumen marine verneområde ved Gunhild G. Nervold
4	Diskusjon / spørsmålsrunde

Fylkesmannen i Nordland er forkortet FM. Alle svar/oppklaringer gitt av FM underveis i møtet står i kursiv. Spørsmål og innspill er samlet etter tema og ikke kronologisk.

Utkast til verneforskrift:

Presentasjonen fra foredraget til Gunhild Nervold er lagt ved møterefateratet. Viktige punkter som kom fram og ikke står i presentasjonen er:

- Vernegrensa i høringsforslaget er trukket slik for å få med alle strømmene som går mellom Saltenfjorden og Skjerstadvfjorden og de tilhørende bakevjene som har et spesielt biologisk mangfold. Grensa går ut til det dypeste punktet i Saltenfjorden for å hindre at mulige framtidige inngrep utenfor verneområde skal virke inn på strømmene.
- FM beklager at det totale arealet som tidligere i prosessen har vært oppgitt var på ca. 19 km². Arealet er egentlig ca. 25 km². Dette skyldes ikke endring av grense, men feil måling av areal da arbeidet startet opp.
- De tre marine områdene som er på høring er de første i hele landet. Det eneste tidligere vernet som de kan sammenlignes med er Hvaler nasjonalpark. Den er vernet etter den gamle naturvernloven og inkluderer sjøfugl og planter. Dette er et strengere vern enn de rent marine som vernes etter § 39 i naturmangfoldloven

Tidsfrister i tilknytning til høringen:

Ett av de klart viktigste punktene som kom fram under møtet var behovet for lengre høringsfrist. Det har vært en lang periode siden oppstartsmeldingen og er nå veldig kort høringsfrist før planlagt vedtak. Viktig at grunneiere, kommunedelsutvalg og kommune får tid til å se på alle sider av saken og vurdere all påvirkning som vil være på videre planer for befolkning og næringsliv i Saltstraumen.

Flere ytret stor bekymring for ivaretagelsen av befolkningen i Saltstraumen og muligheten for reel innflytelse med slike tidsfrister. Det ble påpekt at lokalbefolkningen blir overkjørt i saken. Fristen er for kort for å få vurdert konsekvensene lokalt. Saken har brakt fram stort engasjement den siste tiden og det trengs mer tid lokalt for å få utnyttet dette engasjementet. Det er ikke ønskelig at lokalbefolkningens interesser skal tape på grunn av sentrale politikeres behov for å få saken ferdig før valget.

FM ble innstendig oppfordret til å melde videre at det er behov for fristutsettelse.

FM tar dette videre og skal sende henstilling allerede 5. mars til Direktoratet for naturforvaltning (DN) om utsatt frist for høringen. Hele folkemøtet ønsker fristutsettelse fram til 1. januar 2014. FM sender epost ut til alle som har skrevet seg på lista når det har kommet svar fra DN.

Det er likevel viktig at alle ser på innspill og arbeider videre med høringsuttalelser. Bodø kommune og Nordland fylkeskommune har fått utsatt høringsfrist for å rekke politisk behandling før de gir sin uttalelse (henholdsvis til 12. og 26. april).

Kartlegging og avgrensing av Saltstraumen marine verneområde:

Et av de andre punktene der det var stor enighet på møte er at det er svært problematisk at et område vernes uten at ei kartlegging er på plass. Det er for lite kunnskap om verdiene som dette berører og i hvor stort område det er reelle verneverdier. Siden vi har svært liten kunnskap om marine verdier generelt er det svært problematisk at man verner uten å kartlegge først. Havbunnen er i endring og det er viktig med dokumentasjon av endringer. Videre verneprosess burde utsettes til kartleggingen er på plass, så kan det utarbeides en tidsplan for videre prosess i etterkant.

Næringslivet i Saltstraumen har sammen med Universitetet i Nordland søkt om midler fra Nordland fylkeskommune til et forprosjekt der man undersøker verdiene i Saltstraumen. Burde ha det materialet før man tar den endelige beslutning om vern.

For mange framstår verneområdet som for stort. Det ble påpekt at det ikke er stor uenighet om å verne selve Saltstraumen, men at området som skal vernes utenfor er for stort. Det ble stilt spørsmål ved om det er nødvendig at alle områdene utenfor selve Saltstraumen burde tas med og om grensen er satt for tilfeldig.

Det ble også stilt flere spørsmål om hvorfor FM har valgt å la verneområde strekke seg helt opp til flomålet. Det hadde fjernet de fleste konfliktene hvis grensa hadde vært strukket ut til 10 meters dyp i stedet. Det er innenfor dette området mye av eksisterende og planlagt aktivitet vil foregå. Eksempler fra media som vedskjul i Sjunkhatten nasjonalpark og sykkelsti

i Saltfjellet landskapsvernområde viser tydelig at vernet legger store begrensinger og at det er svært vanskelig å få gjennomført tiltak i etterkant av et vern.

Det ble også påpekt at FM har liten kompetanse angående marint vern og lite kunnskap om kandidatområdet Saltstraumen.

FM har tidligere i prosessen sagt fra til DN at det er ønskelig med kartlegging, men det har foreløpig ikke vært prioritert. Kan være det er større mulighet til å få midler til kartlegging siden det kun er høring av tre områder i 2013. FM skal også formidle til DN at et samlet folkemøte ser det som nødvendig å gjennomføre kartlegging av kandidatområdet Saltstraumen.

For kandidatområdene for marint vern som omfatter strømrrike områder er fjæresonen tatt med for å sikre det biologiske mangfoldet som er i fjæresonen. Denne vurderingen er gjort av Fylkesmannen og Fiskeridirektoratet i samråd med rådgivende utvalgs «Endelig tilrådning med forslag til referanseområder» av 30.juni 2004.

Det er viktig at FM får innspill på alle aktuelle problemstillinger i området i forbindelse med høringen. Det gjelder også de som gjelder avgrensing av området. FM sender over egen tilrådning til DN der innspillene fra høringen tas med videre.

Aktivitet som berøres av vern – både dagens og framtidig bruk:

Det har bodd folk i tilknytning til strandsonen i Saltstraumen i 11000 år uten at området har blitt ødelagt og det er ikke rett at lokalbefolkningens bruk av området ikke er nevnt som brukerinteresse i høringsdokumentet. Verdien tilknyttet selve Saltstraumen er viktig å ta vare på, men at vernet er lagt helt opp i strandsonen er konfliktfylt. Det er stor bekymring for at vernet kan hindre vedlikehold/utvidelse/nybygging av fortøyninger, båtutlegg, kai, småbåthavner, etc.

Det ble påpekt at det er viktig at lokalbefolkning på en saklig måte fremmer viktigheten av videre å kunne benytte båter og strandområdene videre. Plan- og bygningsloven gjelder også i området slik at det ikke er mulig å gjøre tiltak i området uten en tillatelse fra kommunen.

Forslag til verneforskrift virker òg uklar, noe som gir usikkerhet angående hva som er tillatt og ikke tillatt. Hva vil for eksempel skje i forhold til vedlikehold av eksisterende tekniske installasjoner som brygger og fortøyninger. Det ble i tillegg påpekt bekymring for om ei forskrift vil kunne hindre vanlig ferdsel, utsett av båt eller ferdsel av husdyr. All slik aktivitet vil kunne skade skjell og tang i fjæresonen.

Kommunedelplanen for Saltstraumen ble vedtatt i bystyret 24.oktober 2012. Det er viktig at det fortsatt er mulighet til spredd boligbebyggelse i Saltstraumen og at det er mulig å etablere nye kloakkanlegg. Slik kommunedelplanen er nå kan man ikke spesifisere alle behov i området. Det trengs mer tid hvis for eksempel behovet for nye kloakkanlegg skal konkretiseres.

Det kom også opp spørsmål knyttet til forslag til kai og båthavn på Laukeng som ligger i kommunedelplanen. I planen er det lagt inn bestemmelser der tiltakshaver må dokumentere verdier på havbunnen før tiltak igangsettes (ved fotografering av havbunnen). Det vil bli veldig dyrt å dokumentere havbunnen dersom det skal anlegges båthavn og kai, noe som vil kunne stoppe potensielle tiltakshavere. Staten burde dekke kostnader ved dette og sjekke grunnen i forkant av vernet.

FM informerte nærmere om de ulike paragrafene i forslaget til verneforskrift:

- § 1 er formålsparagrafen og beskriver formålet med vernet
- § 3 er den generelle forbudsparagrafen som lister opp hva som er forbudt
- § 4 lister opp de generelle unntakene fra § 3 som ikke må omsøkes
- § 5 lister opp tiltakene det kan gis dispensasjon til etter søknad
- § 6 er lik naturmangfoldlovens § 48 og benyttes til store samfunnsinteresser og mindre tiltak som ikke kan skade formålet

I forhold til § 5, punkt 5 gjelder den paragrafen små tiltak som kun innebærer små inngrep på bunnen og dette punktet vil nok berøre mange grunneiere. Viktig at dette punktet spisses og fanger opp aktuelle tiltak.

Noe av aktiviteten som er ønskelig å ha innenfor verneområdet vil være mulige å ha som direkte unntak (§ 4) hvis de i liten grad vil påvirke verneverdiene. Andre tiltak kan det åpnes for etter søknad (§ 5). Grunnen til det er at da kan forvaltningsmyndigheten sette vilkår som hindrer at tiltaket kommer i konflikt med verneverdier. Andre tiltak vil ikke være forenlige med et vern. Dette må vurderes når FM skal oppsummere innspillene og sende over ei tilråding til DN.

I forhold til kartlegging av verneverdier ved etablering av småbåthavn og kai vil tiltakshaver også måtte dokumentere verdier i et område hvis disse ikke er kjente ut fra naturmangfoldloven.

Konsekvensutredning i verneprosessen:

Det ble noe diskusjon rundt ei konsekvensutredning (KU) i forbindelse med verneprosessen. Det ble blant annet stilt spørsmål ved om hvem som skal lage KU for alle menneskene som blir berørt av verneforslaget og om det det være FM som skal få avklart alt på den korte tiden. Det var forundring over at man kan vurdere vern av området uten og først vurdere konsekvensene for lokalbefolkningen.

Selv om område er for lite for KU etter plan- og bygningsloven (det kan kreves KU for alle områder over 250 km²), så finnes det noen spesielle forhold som burde telle inn og som gjør at en KU er på sin plass. Dette er blant annet det første området som skal vurderes for marint vern og kunnskapen om konsekvensene er små. I tillegg er det et vern som er foreslått helt på trappene til lokalbefolkningen og konsekvensene kan potensielt bli store.

Det kom òg fram et ønske om at konsekvensene ved å flytte vernegrensa ut til 5 meters- og 10 meters dyp vurderes i forkant av et vern.

Siden dette området har en størrelse som gjør at det ikke skal gjennomføres en KU etter plan- og bygningsloven vil det i hovedsak være verneprosessen og høringen som skal fange opp konsekvensene for lokalbefolkningen.

Fiske og oppdrett i kandidatområdet og tilgrensende fjordsystemer:

Det kom tidlig spørsmål fra salen om det åpnes for oppdrett innenfor det marine verneområdet. I tillegg ble det senere reist spørsmål ved om FM har vurdert innvirkning i verneområdet hvis det etableres oppdrett på alle tilgjengelige lokaliteter i Skjerstadvjorden.

Slik verneforskriften er sendt på høring er det ikke åpnet for oppdrett innenfor verneområdet. FM har ikke gjort noen vurdering på innvirkning på verneområdet fra oppdrett i Skjerstadvjorden, men tar med seg innspillet videre i planen.

Steinbit er en karakterart i Saltstraumen og det ble reist flere spørsmål angående vern av steinbit og andre arter mot rovfiske. Noen ønsket en differensiering i fiske der det ble etablert ett forbud mot å ta fisk med harpun (under dukking).

Slik verneforskriften er sendt på høring er det åpnet for fiske i henhold til havressursloven. Fiskeridirektoratet kan frede steinbiten som art, men hvis det bli vedtatt et forbud mot fiske vil det gjelde alle.

Høringsuttalelser – mulighet til medvirkning:

Det ble poengtert flere ganger i løpet av møtet at det er viktig at alle som har innspill bruker mulighet til å sende inn konkrete innspill på all bruk av området. Ordfører er interessert og ønsker innspill på planen. Kommunedelsutvalget vil bruke innspillene som de har fått i løpet av møtet i videre dialog med bystyret.

FM påpekte at det er viktig at alle skriver ned innspill og sender de til oss og ikke bare til kommunen. Høringsuttalelser kan sendes enten på epost til fmnopost@fylkesmannen.no eller på adressen: Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10, 8002 Bodø. Hvis det er spørsmål kan disse rettes til Gunhild Nervold på fmnogne@fylkesmannen.no eller på telefon 75 53 15 64.

Andre problemstillinger som ble tatt opp:

Det ble reist spørsmål om det vil bli gitt erstatning for berørte grunneiere og hvem som vil være forvaltningsmyndighet.

FM informerte om at det er vanlig erstatningsordning som gjelder.

FM antar at de vi få delegert forvaltningsmyndigheten fra DN, men det kan òg bli andre løsninger. Hvis FM blir forvaltningsmyndighet vil det være FM og ikke kommunen som fatter vedtak i henhold til verneforskriften.

Oppfølging av møtet:

- 5.mars sendte Fylkesmannen en henstilling til Direktoratet for naturforvaltning v/Egil Roll om utsatt frist for høringen frem til 1.januar 2014. Vi har allerede fått tilbakemelding fra Roll om at henstillingen er videresendt til Miljøverndepartementet med ønske om et raskt svar.
- Fylkesmannen vil også ved oversendelse av referatet fra folkemøte formidle til DN at et samlet folkemøte ser det som nødvendig å få gjennomført kartlegging av kandidatområdet Saltstraumen så raskt som mulig.